

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

17 augusti 2009

Per mail till
Naturvårdsverket
per.nilsson@naturvardsverket.se
registrator@naturvardsverket.se

Remissvar över Förslag till vägledning för den nya strandskyddsförordningen

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt på öarna i de stora insjöarna. Förbundets medlemmar är 14 regionala skärgårdsföreningar och en ungdomsorganisation. Vi arbetar med förutsättningarna för arbete, boende och service året runt i landets skärgårdar, liksom skärgårdarnas miljöfrågor.

SRF tackar för att vi fått förslaget till vägledning på remiss från Naturvårdsverket och Boverket. I stora drag är vi nöjda med den nya lagstiftningen. Vi anser dock att den mycket detaljerade vägledningen till kommunerna är alltför omfattande och skriven med ett övertydligt nationellt perspektiv för att nå avsedd respekt och nytta.

Vi är kritiska till vägledningens markeringar av hur prioriteringar skall ske i den kommunala planeringsprocessen i skärgårdarna. Vi anser att områden för landsbygdsutveckling skall kunna läggas ut i översiktsplaner i alla kommuner och därmed även beaktas i strandskyddsärenden.

Vi markerar betydelsen av en bredare syn på organisationer med intressen i friluftslivet som kan bidra i uppföljningen av hur den nya lagen tillämpas.

Skärgårdarnas Riksförbund anser att det är mycket bra att kommunerna nu får primärt ansvar för strandskyddet och att det ingår i helheten när man planerar markanvändningen i kust- och skärgårdsområden. Det ger en ökad tydlighet att frågor om planläggning, bygglov och strandskydd hanteras på samma nivå. Vi anser också att det är bra med ett aktivt stöd från länsstyrelserna för att se till det nationella perspektivet.

Vi anser att den nya lagen förenklar prövning av ärenden eftersom det nu finns sex tydliga särskilda skäl angivna där dispens ska kunna ges. Det blir tydligare för boende, företagare och myndigheter.

Vi anser liksom i vårt ursprungliga remissvar att strandskyddsfrågan borde ligga inom Plan- och Bygglagen och inte i Miljöbalken. Ärendena handlar ju till helt övervägande del om

begränsning av byggnation och exploatering. Mot bakgrund av det beslut som nu är taget är det dock bra att man tydligt pekar på samordningen med PBL främst i planfrågorna såsom översiktsplan, områdesbestämmelser och detaljplan. Vi saknar dock att värdet av de regionala utvecklingsplanerna inte poängteras tydligare. Kommunala planfrågor handlar inte bara om kartor med teckenförklaringar utan också om ambitioner och strävanden för utvecklingen.

Vi tycker det är bra att man nu talar om behovet av att markera områden för landsbygdsutveckling även i relation till strandskyddslagen. Men vi är upprörda över att inte lagen erkänner behovet av sådan hänsyn längs kusten från norska gränsen till Forsmark. Att denna kuststräckas behov av landsbygdsutveckling nedvärderas är ett uttryck av sektorstänkande. Staten talar med olika tunga här eftersom man samtidigt anser att landsbygden i detta kontroversiella område till och med är i behov av extra stor uppmärksamhet. I flera län är stödformer för lokal utveckling särskilt prioriterade just i skärgårdsområdena. Vi anser att det är en strutspolitik att inte arbeta med områden för landsbygdsutveckling i landets alla kust- och skärgårdsområden.

Vi förutsätter att kommunerna ändå väger in dessa värderingar och kallar de landsbygdsområden de vill värna om vid sitt rätta namn och att detta får sin betydelse vid prövning av de sex särskilda skäl för dispens som angivits.

Några mer detaljerade synpunkter på förslaget där vi följer vägledningens disposition

1. Generella kommentarer

Vi anser att vägledningen är alldeles för omfattande och detaljerad. Den rymmer även många upprepningar. Allt sammantaget gör att dokumentet blir svåröverskådligt snarare än en tydlig vägledning. Ett sätt att förenkla texten är att minska bakgrundsmaterialet samt att bättre fläta samman miljöbalken och PBL i vägledningen. Nu känns det alltför tydligt vilken myndighet som skrivit vilket kapitel.

Avsikten med vägledningen trodde vi var att visa hur lagen ska användas i praktiskt arbete hos kommunerna. Vi ställer oss faktiskt lite frågande till ärligheten i detta. Av remisslistan att döma vill man ha synpunkter från sju!!! av landets 101 kommuner som har bebodda öar och skärgårdsområden. I stället verkar nu sidorna fylla med detaljer från de två myndigheternas förråd av erfarenheter. Detta tyder ju inte på något större förtroende för den kommande kommunala handläggningen.

Ytterligare ett exempel på övertydligheten som kan anges är listan över olika typer av anläggningar som kan dispensprövas. Den är så detaljerad med sina 26 underrubriker att om utvecklingen går framåt och en ny sport utvecklas så lär den inte återfinnas i listan. Samtidigt saknar vi ett enkelt resonemang kring strandskyddet i vattnet när det gäller permanentning av båtlivets natthamnar.

2. Avgränsningen av små vatten

För skärgårdarnas förhållanden har vi inga invändningar.

3. Fri passage

Vi anser att begreppet "fri passage" är ett bra och positivt värdeladdat uttryck som ger rätt signaler vad man avser. En lokal prövning skall ske av begreppet "fri passage" utan att ange några mått i vägledningen. Fri passage bland hus på Sandhamn eller Käringön är inte samma sak som på Hindersön eller Hemsö. Det som gäller är att man klarar av att uppnå känslan av

att vara fri att gå där. På en hårdare exploaterad ö är man inställd på att fri passage också kan vara trång – men ändå fungera.

4. Områden för landsbygdsutveckling

Vi har redan ovan skrivit vad vi tycker om denna del i lagstiftningen. Vi vill bara upprepa det orimliga i att i en vägledning i strandskyddsärenden skriva att kommuner längs kusten från Norska gränsen till Forsmark, inte får peka ut områden för landsbygdsutveckling. Än mer hårresande är det i nästa mening där det står att dessa kommuner dock får peka ut sådana områden innanför kusten. Argumentet är att det ofta finns friluftslivs- och naturintressen i närheten av kust och skärgård!

Eftersom dessa meningar är så bisarra förutsätter vi att de kommer att förbigås med tystnad för att inte onödigtvis generera den myndighet som hittat på detta. Tänk efter själva. På Gotlands kust ska det få finnas områden för landsbygdsutveckling, men inte på Öland! Vilka län eller kommuner tror vägledningens författare tänker skapa ett nytt ordförråd på framtidens kartor för att anpassa sig till verkligheten? Intressen som en året runt levande skärgård väger tydligen lätt i detta sammanhang.

5. Områden med restriktiv tillämpning av regler om strandskydd

Se våra synpunkter under punkt 4 ovan. Vi förutsätter att översiktsplaner och regionala utvecklingsplaner kommer att få omfatta alla kust- och skärgårdsområden i framtiden och att syftet med dessa planer inte ändras.

6. Sex särskilda skäl för dispens från strandskyddet

1. Platsen är redan tagen i anspråk så att det saknar betydelse för strandskyddet.
2. Platsen är avskuren från stranden av t.ex. en järnväg, större väg eller bebyggelse.
3. Platsen behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området.
4. Platsen behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området.
5. Platsen behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området
6. Platsen behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

SRF anser att de sex skäl som finns angivna är tillräckligt tydliga och bör ge tillräckligt stöd åt den kommunala prövning som ska ske. Vi anser att man i en framsynt kommunal planering också kan hantera de ärenden som gäller utvecklingen för en året runt levande skärgård. Vi noterar också den mer positiva synen på dispenser för ”anläggningar” och ”verksamheter”, alltså inte bostäder men t.ex. näringslivets behov av byggnation nära stranden.

Vägledningens avslutande formulering under 18c kan dock utgå. Den blir bara pekpinning. Här säger man med hänvisning till punkt 6 ”att ett angeläget intresse innebär mycket speciella omständigheter som är mer eller mindre unika”. Vi kan inte låta bli att reflektera över om de två myndigheterna tycker att det är unikt att en barnfamilj vill bosätta sig i en glesbygdsskärgård och ber att få bygga sig en bostad där. En sådan bosättning skulle kunna bli den första nya permanentbostaden på kanske 10 år i det länets skärgård. Vad är unikt?

Utöver dessa efterfrågade punkter

Utöver dessa efterfrågade punkter vill vi även kort kommentera följande.

3.1.3

Vi tycker det är bra att man är tydlig och utvecklande kring villkoren för ombyggnad och ändrat utnyttjande av bodar etc. eftersom detta verkligen ändrar miljön i byar och på gårdar. Samtidigt måste man acceptera att människor utnyttjar sina hus även till annat än det de byggdes för. Tiderna ändras. Att fylla alla sjöbodarna med fiskeredskap hör kanske inte till framtiden liksom att inte använda jaktstugor till annat än jakttillfällen. Samtidigt kan ju inte dessa byggnader bara bli kulisser.

3.1.5

Stycket handlar om placering av kompletterande byggnader. Vi anser att sista stycket är okänsligt formulerat. Ofta finns en lokal byggnadstradition som kan innebära att byggnader till fastigheten ligger på rad från stranden räknat med båthus, sjöbod, ladugård och överst (högst och torrast) bostadshuset. Nu vill man förbjuda detta från 2014 genom att förbjuda komplementhus närmare stranden än bostadshuset. Detta är givetvis en tokig regel i de fall man vill vidmakthålla en lokal byggtradition.

3.1.16

Möjligheten för ideella föreningar att överklaga beslut i strandskyddsärenden behandlas här. Vi noterar att vägledningen säger att denna rätt också gäller föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att tillvarata friluftsintrössen. Vi anser att den bofasta befolkningens intressen också är värda att uppmärksamma. De bofasta utgör som regel en minskande minoritet bland fastighetsägarna i skärgårdarna och behöver göra sin röst hörd för att bevaka näringslivets och den gamla boendekulturens intressen.

Vi hade i remissen till propositionen begärt en bredare syn på vad de ideella krafterna kan bidra med. Den bofasta befolkningen är en liten grupp i skärgårdarna. Man orkar inte alltid följa och sätta sig in i alla olika frågor och påverka utvecklingen. Vi ser det som stötande att enbart organisationer med över 2000 medlemmar ska komma i fråga. I flera skärgårdar finns det helt enkelt inte så många bofasta. Det är fel när intressena företräds av tillräckligt många medlemmar så får man också utökade rättigheter att påverka bebyggelseutvecklingen.

Många gånger gäller frågorna det lokala näringslivets möjligheter att utvecklas. Ett lokalt näringsliv som på alla olika vis faktiskt är starkt förknippat med de breda intressen som finns inom friluftsintrössen och besöksnäringen. Vi vet att Skärgårdarnas Riksförbund kan tillföra viktiga synpunkter kring strandskyddsfrågornas utveckling och vi begär att vägledningens formulering breddas så att våra möjligheter markeras.

Den 17 augusti 2009

Kjell Björkqvist
Ordförande

Bengt Almkvist
Förbundssekreterare

Skärgårdarnas Riksförbund

Missjö 614 98 Sankt Anna

info@skargardarnasriksforbund.se

www.skargardarnasriksforbund.se